

Tillväxt är ingen naturlag

Tillväxt är ett ord laddat med positiva associationer. I naturen är det många gånger en absolut förutsättning. Fostret, äppleträdet och fiskynglen måste alla växa.

Också i vårt moderna samhälle tycks det finnas sammanhang där tillväxten har underlättat. För den som startade ett företag – det kunde ha varit ett café, en småskalig tillverkning av solceller eller ett nätcasino – var expansionen ett medel för att utveckla verksamheten, tjäna pengar och överleva i en tuff konkurrens.

För att inte nämna hur en växande BNP verkar ha gynnat statsfinanser, hög sysselsättning och pensionssystem. I tävlan länder emellan är det ofta förändringen av den totala produktionen som har varit måttstocken. Kina har hyllats när tillväxten varit tvåsiffrig och finansanalytiker har fått en bekymrad rynka i pannan när ekonomin ”bara” har växt med strax över sex procent.

Det är alltså en sanning att tillväxt i många fall är ett måste och något som utgör skillnaden mellan liv och död. I andra sammanhang tycks tillväxten ha underlättat framväxten av vårt välfärdssamhälle. Ett samhälle som idag har många excesser med sofistikerade medel för att få oss att springa allt fortare i konsumtionens ekorrhjul, men där man inte ska glömma grundläggande värden som skolor, sjukhus och tvättmaskiner.

Men från detta kan man inte dra slutsatsen att tillväxt alltid skulle vara eftersträvansvärd eller att den ens är möjlig.

För det första gäller det att skilja mellan tillväxten hos individer eller enskilda företagsdelar och den hos hela populationer eller hela samhällen. Att ett träd som inte växer är dödsdömt är inget bevis för att skogen där trädet står bör växa i storlek och är definitivt inget stöd för att alla skogar kan breda ut sig. Att många kommuner har haft en god utveckling när de har expanderat är inte det samma som att det skulle vara eftersträvansvärt att samtliga kommuner växer. Att ett enskilt företag kan ha mått väl av att växa och att det finns goda exempel där det har skett på ett hållbart sätt ska inte förväxlas med att det skulle finnas ekologiskt utrymme för tillväxt hos samtliga företag.

För det andra är det ingen sanning att även om tillväxten historiskt har varit av godo kommer den att vara det också i framtiden. Att dra ut kurvor och hävda att gårdagens trender kommer att gälla också imorgon är både grundlöst och intellektuellt oärligt.

Nej, de mönster som har empiriskt stöd är de rakt motsatta. Både i naturen, i teknik uppfunnen av människan och i ekonomiska eller sociala skeenden är erfarenheten att all expansion ger upphov till motverkande krafter. Något som bromsar tillväxten och i många fall vänder kurvan från tillväxt till nedväxt.

Det finns mycket mer att säga om den ekonomiska tillväxten och konflikten med en hållbar utveckling, men för ett politiskt parti som har ”miljö” i namnet borde detta triviala resonemang räcka långt.

För mig är det en gåta hur MP ska kunna återbygga förtroendet om man inte vågar tala klartext och om man underskattar väljarna. Istället för tomma ord som ”hållbar tillväxt” borde man tala om utveckling, livskvalitet eller helt enkelt om ”ett uthålligt och hållbart liv”. Det är inte självklart hur man fyller dessa vackra ord med innehåll, men steg ett är att ta avstånd från allt tal om tillväxt – både som mål och medel.